

המפלת התיבה פרק שלישי נדה

לא.

תורה אור השלם

1. עליו נסמכותי מבטן ממעי אמי אהר גזי כך תהלתו תמיד:
2. גזי נורד והשליכי ושאני על שפתי קנה כי מאס ה' ויש את דור עברתו.
3. לא נבחר עצמי ממך אשר עשיתי בסתר רקמתי בתתיות ארץ:
4. שמר פתאי ה' ילדתי ולי ודושי:
5. עשה גדלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר:
6. אורך על פי נודאות תהלתו נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד:
7. ואמרת ביום ההוא אורך ה' כי אנתפ בי ישוב אפר ותנחמני:
8. ברוך ה' אלהים אלקי ישראל עשה נפלאות לברו:
9. ארדו רובעי וזית וכל דרבי הסבכות:
10. ותורני חיל למלמכה תבריע קמי תחוני:
11. האל המאזני חיל וחסן קמי דרבי:
12. מי קנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל קמת נפש מות ישרים ותני אריתו כמות:
13. וישא משלו ויאמר גאם בלעם בנו בער גאם והגבר שותם העין:
14. ויבא יעקב מן השדה בקרב ותבא לאה לקראתו ותאמר אלי מבוא בי שבר שברתיך ברוח בני וישכב עמי בלילה הוא:
15. וישכר חמור גרם רבין בין המשפחות:
16. דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תוריע לקדה וקר ושמא שבעת ימים כימי נדת הוזהר:
17. אלה בני לאה אשר יקרא יב ב:
18. ויהיו בני אולם אנשים גברי חיל דרבי קשת ומרבים בנים ובני בנים מאה וחמשים כל אלה מבני בנימין:
19. דברי הימים א ח מ

תוס' הרא"ש

שמות העין. הוא לשון גילוי עין ולשון משנה הוא לשון גילוי ופתיחה ובמס' ע"ז כ"ד שישתום יסתום ויגוף והא דירידיק נסתם עינו היינו משום דכתיב סתום לשום הידי:

האז והאס נעשין צריה אחת: **לצע**. כמה סממנין כריך לצצע שחור קליפת עץ וטמינת ריחיים של נפחיס וכמה דברים וכולן נעשין שחור ואינו יכול לצצוע צורה אחת משנים ושלושה גוונים שנים ושלושה מקומות: כל אחד ואחד עולה למינו. לזכר מן האיש ושחור מן האשה: **כי אנפס צי**. מפני שכנסת עלי אני מודה לך שלטובתי היה: **ישז** לו קוז. צרגלו לאחד מהם ולא יכול לצלמ: **לצדו**. הוא לצדו יודע שהוא נס אצל בעל הנס אינו מכירו: **ארחי**. תשמיש כמו דרך גבר צלמנה (משל' ט): **ורצעי**. תשמיש לשון לצרעה: **וזיט**. צירפת צנפה שקוין וויץ כמו (שעי' ט) צרפת וצורני: **חסר א' מ** לשון מורה: **ופאורני**. לשון חגירת כח צמתת: **ויזיסיני**. מן הצבור ואח"כ יזרמתי: **רזיעוסיסס**. עונת תשמיש: **הוא** קודשא בריך הוא סייעה שנטה חמורו של יעקב לאלה ואותו היללה של האחרות היה: **ולא פירשו**. את הדבר מנלן: **וכרים צנקוטס**. בני למה: **נקוטס צורקיס**. ואלת דינה כמו משום הך דרשה איש מזרע תחלה יולדת נקבה: **שמשחין**

ומזורו תנא המשמש מטתו ליום תשעים כאילו שופך דמים מנא ידע אלא אמר אביי *משמש והולך* ושומר פתאים ה' תנו רבנן *שלושה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו מזרע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו *עור ובשר* [א] ושערות ושחור שבעין והקב"ה נותן בו רוח ונשמה *וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים* *ובינה והשכל וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניה לפנייה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי פוץ מלחא ושדי בשרא לכלבא דרש רב *חיננא בר פפא מאי דכתיב *עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם נותן חפץ בחמת צרורה ופיה למעלה ספק משתמר ספק אין משתמר ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה פתוחה ופיה למטה ומשתמר דבר אחר אדם נותן חפצו לכף מאזנים כל זמן שמכבד יורד למטה ואילו הקב"ה כל זמן שמכבד הולך עולה למעלה דרש רבי יוסף הגלילי מאי דכתיב *אורך (ה') על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם נותן זרעונו בערוגה כל אחת ואחת עולה במינו ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה וכולם עולין למין אחד דבר אחר צבע נותן סמנין ליורה כולן עולין לצבע אחד ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה כל אחת ואחת עולה למינו דרש רב יוסף מאי דכתיב *אורך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני במוה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל מחרף ומגרף לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים התחיל מודה ומשבח לכך נאמר ישוב אפך ותנחמני והיינו דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב *עושה נפלאות (גדולות) לבדו וברוך שם כבודו לעולם אפילו בעל הנס אינו מכיר בנסו דריש רבי חנינא בר פפא מאי דכתיב *ארחי ורבעי זרית וכל דרבי הסכנת מלמד שלא נוצר אדם מן כל הטפה אלא מן הברור שבה תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שזורה בבית הגרנות נוטל את האוכל ומניח את הפסולת כדרבי אבהו *דרבי אבהו רמי כתיב *10 ותורני חיל *11 והאל המאזני חיל אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע זיריתי וזרותני דרש רבי אבהו מאי דכתיב *12 מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל מלמד שהקב"ה יושב וסופר את רביעיותיהם של ישראל מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר הימנה ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתו טהורים וקדושים יציין בדבר זה מיד נסמית עינו דכתיב *13 נאם הגבר שתום העין והיינו דאמר רבי יוחנן מאי דכתיב *14 וישכב עמה בלילה הוא מלמד שהקב"ה סייע באותו לישכב *15 אמר רבי יצחק אמר רבי *אמי אשה מזרעת תחילה יולדת נקבה שנאמר *16 אשה כי תוריע וילדה זכר תנו רבנן בראשונה היו אומרים אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזרע תחלה יולדת נקבה ולא פירשו חכמים את הדבר עד שבא רבי צדוק ופירשו *17 אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים *18 ויהיו בני אולם אנשים גבורי חיל דורכי קשת ומרבים בנים ובני בנים וכי בידו של אדם להרבות בנים ובני בנים אלא מתוך שמשחין

מאי קרא. דמנציעין אותו ביום הלידה: **נודך**. לשון מזירות דהיינו נדר דדמי לשבועה: **למה ולד דומה**: **הנלי**. צערה: **רקמתי**. היינו יצירה ראשונה וכתוב צמתות דהיינו מדור תחתון: **דרך פשמישן**. האיש פניו למטה כן זכר נולד פניו למטה ונקבה פניה למעלה הילך נקבה לריכה להסתפק דהא כשהיא צמתי אמה פניה למטה כדלמרינן *1 לעיל [ג:] *2 [לראש לו בין צרכין] אצל זכר אין לריך להסתפק: **קשה לאשה וקשה לולד**. מפני שדר צמודו התחתון. קשה לאשה לא ידענא למאי: זרע מלכך את הולד מניעוליו: **מוורו**. חוק וצריא: **ליום הששים**. ללשלי ימים היו חיותו: **מנא ידע**. הא לא ידע אימת מעברה: **קלסתר**. זיו: **מראה העין**. שאע"פ שצדלת העין מן האב והאם אינו רואה מדע שהרי המת יש לו עינים ויש לו שפמים ויש לו אזנים ואינו רואה ולא שומע ולא מדבר: **פוץ מילחא**. השלך המלח מן הבשר ושזר אינו ראוי אלא ללצים כך הנשמה היא מלח לגוף לקיימו כיון שהלכה אז מסרתי הגוף: **עולה למעלה**. דמתי לעיל אחרונים דר צמודו העליון: **כולין עולין למין אחד**. זרע

ובמזורו תנא המשמש מטתו ליום תשעים כאילו שופך דמים מנא ידע אלא אמר אביי *משמש והולך* ושומר פתאים ה' תנו רבנן *שלושה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו מזרע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו *עור ובשר* [א] ושערות ושחור שבעין והקב"ה נותן בו רוח ונשמה *וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים* *ובינה והשכל וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניה לפנייה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי פוץ מלחא ושדי בשרא לכלבא דרש רב *חיננא בר פפא מאי דכתיב *עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם נותן חפץ בחמת צרורה ופיה למעלה ספק משתמר ספק אין משתמר ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה פתוחה ופיה למטה ומשתמר דבר אחר אדם נותן חפצו לכף מאזנים כל זמן שמכבד יורד למטה ואילו הקב"ה כל זמן שמכבד הולך עולה למעלה דרש רבי יוסף הגלילי מאי דכתיב *אורך (ה') על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם נותן זרעונו בערוגה כל אחת ואחת עולה במינו ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה וכולם עולין למין אחד דבר אחר צבע נותן סמנין ליורה כולן עולין לצבע אחד ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה כל אחת ואחת עולה למינו דרש רב יוסף מאי דכתיב *אורך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני במוה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל מחרף ומגרף לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים התחיל מודה ומשבח לכך נאמר ישוב אפך ותנחמני והיינו דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב *עושה נפלאות (גדולות) לבדו וברוך שם כבודו לעולם אפילו בעל הנס אינו מכיר בנסו דריש רבי חנינא בר פפא מאי דכתיב *ארחי ורבעי זרית וכל דרבי הסכנת מלמד שלא נוצר אדם מן כל הטפה אלא מן הברור שבה תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שזורה בבית הגרנות נוטל את האוכל ומניח את הפסולת כדרבי אבהו *דרבי אבהו רמי כתיב *10 ותורני חיל *11 והאל המאזני חיל אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע זיריתי וזרותני דרש רבי אבהו מאי דכתיב *12 מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל מלמד שהקב"ה יושב וסופר את רביעיותיהם של ישראל מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר הימנה ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתו טהורים וקדושים יציין בדבר זה מיד נסמית עינו דכתיב *13 נאם הגבר שתום העין והיינו דאמר רבי יוחנן מאי דכתיב *14 וישכב עמה בלילה הוא מלמד שהקב"ה סייע באותו לישכב *15 אמר רבי יצחק אמר רבי *אמי אשה מזרעת תחילה יולדת נקבה שנאמר *16 אשה כי תוריע וילדה זכר תנו רבנן בראשונה היו אומרים אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזרע תחלה יולדת נקבה ולא פירשו חכמים את הדבר עד שבא רבי צדוק ופירשו *17 אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים *18 ויהיו בני אולם אנשים גבורי חיל דורכי קשת ומרבים בנים ובני בנים וכי בידו של אדם להרבות בנים ובני בנים אלא מתוך שמשחין

16. גז'ל דמילא, א] א] נשאלתו פרשת ימרו סי' ו' אהא עור ובשר ודם ועצמות וכו' ד] ג] נבתיך מביאו עתך קלסתר בנייך, א] גז'ל רעית ופיה והשכל כך אהא רעית ופיה וכו' ד] ד] דכ"ק כה. וכתום דכ"ב כותם וכתום דנחמס סט: ד"ה ק"ו אכן גבור שיהיה למוס' נטמסת משאלמות שהעמקתי מהאס מורעת אודם ממני עור ובשר ודם וכו' וכו' וכו' וכו' חלק האס נמי הוא חמשה חוה כדור כסומת מוס' דכ"ק כה. ובשאר דוכתי, א] ג] וכו' שנה של ע"י: חנינא, א] ויחא מ, ח] ג] ע"י ויחא מ: וכתובי ותאורי חיל (ההלים י"ז), ט] כמות. ע"ש לעיל כה: ודף מ. ע"ש, א] ג] ע"י אהא אס, א] כ] רש"ל, ט] ויקרא כ, ח] אכן מתחיל הדבור וזרמתי לשון אומר וזרמתי מן הברור ואח"כ זרמתי ומאזני לשון ב"ל. רש"ל.

הגהות הב"ח
 (א) רש"י ד"ה דרך כי לעיל כיצ' נראה דלמינו מאמר ובלשונו בכ"ז כ"ו:

גליון הש"ס
 גמ' משמש והולך. יבמות י"ב ע"כ: שם חמור ריש לו לישכב. בענין ערך מלחא כמנ' כלומר כסחור יעקב מן השדה וכן אשתו וזמנה ללא יקהל לקלסתר וקלסתר:

הגהות הגר"א
 [א] גמ' ושערות. כיצ' ודם כי ובינה. כיצ' ודעה:

לעני רש"י
 ור"ן [ו"ן] נפה. קל"ר. בהרי. וך.

מוסף רש"י
 ותורני. לשון (כ"ז) וזרע את גוון השעירים. מנכח את הטיסה (ויחא מ). וזרמתי. וזממתי מן כדור שבה (שם). שהקב"ה סייע באותו מעשה. שהקב"ה סייע טיפה משל אדם ששכר (בראשית ל' ח).